Ministerie van Veiligheid en Justitie

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

de Nationale Ombudsman
dr. A.F.M. Brenninkmeijer
Postbus 93122
2509 AC Den Haag

Directoraat-Generaal
Vreemdelingenzaken
Directie Migratiebeleid

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/venj

Ons kenmerk
442139

Uw kenmerk
2013 08507 001

Bij beantwoording de datum en ons kenmerk vermelden. Wilt u slechts één zaak in uw brief behandelen.

Datum 14 november 2013
Onderwerp Uw zorgbrief over de motie-Spekmanprocedure

Geachte heer Brenninkmeijer,

Op 4 september jl. stuurde u mij een brief waarin u uw zorgen uit over de uitvoering van de motie-Spekmanprocedure, naar aanleiding van klachten van VluchtelingenWerk Nederland en het Medisch Opvangproject Ongedocumenteerden. U stelt dat de procedure zoveel obstakels kent dat het feitelijk onmogelijk is om hiervoor in aanmerking te komen. De regeling schiet haar doel, namelijk voorkomen dat zieke mensen op straat komen, hierdoor voorbij. U vraagt mij of ik de knelpunten herken en erken en of ik bereid ben praktische oplossingen te zoeken.

Naar aanleiding van uw brief hebben mijn ambtenaren tweemaal met uw onderzoekers gesproken. Ik ervaar het als positief dat uw onderzoekers hiertoe bereid waren. In deze gesprekken hebben mijn ambtenaren de procedure toegelicht en zijn de knelpunten besproken. In deze brief zet ik A) uiteen waarom de vreemdeling bepaalde documenten moet overleggen, zoals een paspoort of andere informatie waaruit de nationaliteit van de vreemdeling blijkt en een verklaring(en) van de behandelend arts(en). Daarnaast stel ik B) maatregelen voor die de meest prangende knelpunten in de procedure oplossen. In uw brief noemt u voorts een aantal voorbeelden dat u via VluchtelingenWerk heeft ontvangen. Ik ga niet op deze individuele zaken in. Met uw onderzoekers is afgesproken dat VluchtelingenWerk deze voorbeelden naar de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) stuurt om te onderzoeken wat er is gebeurd.

A) Het overleggen van documenten

Om in aanmerking te komen voor opvang in afwachting van een beslissing op de aanvraag vanwege medische problematiek, moet de vreemdeling een volledig en actueel medisch dossier overleggen. Dit moet de volgende stukken bevatten:

- een volledig ingevulde en ondertekende toestemmingsverklaring. Hiermee geeft de vreemdeling toestemming dat het Bureau Medische Advisering (BMA) medische gegevens mag inzien ten behoeve van advies;
- een medische verklaring van de behandelend arts of specialist. Hiermee verklaart de behandelaar dat de vreemdeling daadwerkelijk medische klachten heeft, onder behandeling staat en wat de aard van deze klachten is. Aangezien de vreemdeling vaak meerdere behandelaars heeft, bijvoorbeeld een psychiater en een internist, moet de vreemdeling een

verklaring overleggen van beide behandelaars. Het BMA kan anders in het medisch advies niet alle medische problematiek die de vreemdeling stelt te hebben meenemen;
- de relevante medische gegevens, dat wil zeggen meer gedetailleerde informatie over de actuele klachten en diagnose die de behandelaar heeft geconstateerd, de medische voorgeschiedenis, de aard van de ingezette of in te zetten behandeling, de voorgeschreven medicatie (indien van toepassing), het beloop van de behandeling en de te verwachten duur ervan. Op basis van deze informatie brengt het BMA advies uit.
- een paspoort of andere documenten (bijvoorbeeld een identiteitskaart of nationaliteitsverklaring) waarmee de vreemdeling zijn nationaliteit aantoont. Dit is nodig omdat duidelijk moet zijn in welk land van herkomst het BMA de beschikbaarheid van de medische behandeling moet onderzoeken.

A1) Paspoortvereiste
Ten aanzien van het paspoortvereiste merk ik het volgende op. Voor een geslaagd beroep op artikel 64 van de Vreemdelingenwet 2000 (Vw) is een paspoort wenselijk maar niet noodzakelijk, zolang duidelijk is dat de vreemdeling geen paspoort kan krijgen en de vreemdeling op andere wijze zijn nationaliteit aantoont. Een paspoort is echter een zelfstandige voorwaarde om een reguliere verblijfsvergunning voor het ondergaan van medische behandeling te krijgen. Slechts in uitzonderlijke omstandigheden kan de IND vrijstelling van het paspoortvereiste verlenen.
Als het voor de vreemdeling niet mogelijk is een geldig paspoort te overleggen, moet hij een schriftelijke verklaring van de autoriteiten van zijn land van herkomst overleggen waarin de autoriteiten motiveren waarom de vreemdeling geen paspoort kan krijgen. In de praktijk beoordeelt de IND elke zaak op de eigen merites en beslist op individuele basis of de vreemdeling voldoende zijn nationaliteit heeft aangetoond als een paspoort ontbreekt. Als de IND vindt dat de vreemdeling dit onvoldoende heeft aangetoond, kan de IND aan het BMA vragen gedeeltelijk medisch advies uit te brengen over de vraag of de vreemdeling kan reizen en of het achterwege blijven van medische behandeling leidt tot een medische noodsituatie. Uit ervaring blijkt dat het regelmatig voorkomt dat de IND een beroep op artikel 64 Vw honoreert ondanks dat de vreemdeling geen paspoort heeft. Voorts is het zo dat een BMA-advies niet altijd nodig is om artikel 64 Vw toe te passen. In crisissituaties, bijvoorbeeld bij een acute ziekenhuis-opname, kan de IND artikel 64 Vw toepassen zonder BMA-advies te vragen, ook als de nationaliteit van de vreemdeling op dat moment nog onbekend is.

A2) Medisch dossier
Ik vind het redelijk om van de vreemdeling een begin van bewijs – zijn eigen medische dossier – te vragen als hij aangeeft dat er sprake is van medische problematiek. Overigens hecht ik eraan te benadrukken dat met de invoering van de motie-Spekmanprocedure alleen de relevante medische gegevens een extra voorwaarde zijn geworden; de overige stukken moest de vreemdeling ook voorheen al overleggen. Bovendien ligt deze voorwaarde in de motie besloten[1]. Om het risico van onterechte medische (vervolg)aanvragen – louter om opvang te krijgen – te voorkomen, heeft de Tweede Kamer in de motie uitgesproken dat met een actueel en volledig medisch dossier en een toestemmingsverklaring van de vreemdeling een filter kan worden gecreëerd. Daarnaast verkort deze

[1] Kamerstukken II 2008-2009, 30 846, nr. 4

maatregel de doorlooptijd omdat het BMA niet langer deze informatie bij de medische behandelaars opvraagt, maar de vreemdeling dit zelf doet. Een kortere doorlooptijd is daarnaast in het belang van de vreemdeling, omdat hij sneller duidelijkheid krijgt over zijn verblijfsperspectief in Nederland.

B) Knelpunten in de procedure

Ik erken dat de procedure knelpunten kent. Ik heb deze de afgelopen maanden onderzocht en ik ben bereid de volgende knelpunten op te lossen: herstel verzuim bieden in de motie-Spekmanprocedure, asielzoekers in de hoger beroepsfase van de asielprocedure opvang verlenen als zij een volledig en actueel medisch dossier overleggen en recht op opvang toekennen als de rechter hangende de bezwaar- of beroepsprocedure in het kader van de motie-Spekman een verzoek om een voorlopige voorziening toewijst. Ik voer deze maatregelen per 1 januari 2014 in.

B1) Herstel verzuim

De vreemdeling heeft op dit moment binnen de motie-Spekmanprocedure geen herstelverzuim-mogelijkheid om de aanvraag te completeren. Met het Programma Stroomlijning Toelatingsprocedures worden de procedures anders ingericht. Een van de maatregelen uit dit Programma is dat een actueel en volledig dossier van álle vreemdelingen verwacht wordt die een beroep doen op medische omstandigheden (enkele uitzonderingen daargelaten). Vreemdelingen die een onvolledige aanvraag indienen, krijgen onder dit Programma de mogelijkheid ontbrekende stukken alsnog te overleggen. Vooruitlopend hierop introduceer ik de mogelijkheid dat vreemdelingen die nu een beroep op de motie-Spekman doen, ontbrekende medische gegevens voortaan kunnen aanvullen. De werkwijze wordt dan als volgt. Als de IND constateert dat stukken ontbreken, geeft de IND concreet in een brief aan de vreemdeling aan om welke stukken het gaat. De reeds ontvangen stukken bewaart het BMA in het dossier van de vreemdeling. De vreemdeling mag de stukken vervolgens aanvullen met de ontbrekende stukken, waarbij hij de reeds aangeleverde stukken niet opnieuw hoeft te sturen – tenzij deze ouder zijn geworden dan drie maanden. Op het moment dat de vreemdeling de ontbrekende gegevens aanlevert, maakt de IND een nieuwe afspraak met de vreemdeling om de aanvraag in te dienen aan het loket.

B2) Asielzoekers in hoger beroep

Alleen uitgeprocedeerde asielzoekers kunnen een beroep op de motie-Spekman doen. Deze voorwaarde heeft de Tweede Kamer vastgelegd in voornoemde motie maar kent in de praktijk een strikte uitleg, namelijk uitgeprocedeerde asielzoekers waarvan de asielprocedure tot en met het hoger beroep is afgerond.
De hoger beroepsfase in de asielprocedure heeft geen schorsende werking. Dit houdt in dat de vreemdeling het beroep niet in Nederland mag afwachten en de opvang moet verlaten, tenzij de rechter een verzoek om een voorlopige voorziening toewijst. Asielzoekers die een beroep willen doen op de motie-Spekman, moeten het hoger beroep intrekken of de medische aanvraag zonder recht op opvang indienen. Dit vind ik een onwenselijke situatie. Asielzoekers in de hoger beroepsfase van hun asielprocedure geef ik daarom ook de mogelijkheid om reeds in die fase een beroep te doen op de motie-Spekman.

B3) Opvang na een toegewezen voorlopige voorziening

Vreemdelingen die direct aan het loket een afwijzende beslissing op hun aanvraag ontvangen, hebben geen recht op opvang als een rechter hangende de bezwaar- of beroepsprocedure het verzoek om een voorlopige voorziening toewijst. Met een toegewezen voorlopige voorziening mogen vreemdelingen immers alleen de

uitkomst van de procedure in Nederland afwachten, het brengt geen recht op opvang met zich mee. Tot nu toe kregen alleen die vreemdelingen recht op opvang indien de IND in de eerste aanlegfase uitstel van vertrek had verleend in afwachting van een beslissing. Het recht op opvang 'herleefde' dan bij een toegewezen voorlopige voorziening. Dit onderscheid vind ik geen recht doen aan het doel van de motie, namelijk voorkomen dat zieke vreemdelingen op straat terecht komen. Ik laat dit onderscheid daarom vallen. Vreemdelingen die in het kader van de motie-Spekmanprocedure hangende de bezwaar- of beroepsfase een voorlopige voorziening toegewezen krijgen en de beslissing in Nederland mogen afwachten, krijgen voortaan in die fase eveneens recht op opvang.

Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben ingelicht.

Hoogachtend,

De Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie,

F. Teeven

Directoraat-Generaal Vreemdelingenzaken
Directie Migratiebeleid

Datum
14 november 2013

Ons kenmerk
442139